

Nr 11 (341) Rok XXXVII
Listopad 2017

Cena 6,50 zł zbiorowo;
7 zł indywidualnie (w tym 8% VAT)

ISSN 1643-2819

Głos Weterana i Rezerwisty

www.gwir.pl

www.vetsarmy.pl

www.zzwp.pl

1 LISTOPADA

**święto wszystkich
świętych**

11 LISTOPADA

**DZIEŃ
NIEPODLEGŁOŚCI**

CZASOPISMO ZWIĄZKU ŻOŁNIERZY WOJSKA POLSKIEGO

Co może nas czekać w najbliższej przyszłości!

Po tzw. ustawie dezubekizacyjnej pod obrady Sejmu mają trafić dwie ustawy dotyczące żołnierzy. Pierwsza z nich ma pozwać ich części emerytur i rent, druga – oficerów i podoficerów stopni wojskowych. Ta pierwsza najbardziej niepokoi środowisko emerytowanych żołnierzy i ich rodziny.

Wraz z zespołem Kancelarii „Custos” w Warszawie przygotowaliśmy krótki przewodnik po projektach zmian. Wyjaśnimy, co może się wydarzyć i apelujemy – na odwołanie od decyzji będzie miesiąc. Nie wolno tego czasu zmarnować. Po doświadczeniach z ustawą dezubekizacyjną wiemy, że wiele osób nie wykorzystało terminu na odwołanie, więc w ich sprawie niewiele można już zrobić.

I. ZMIANY W ZAOPATRZENIU SPOŁECZNYM ŻOŁNIERZY I ICH RODZIN

– aktualny stan propozycji zmian

2 grudnia 2016 roku Rada Ministrów skierowała do Marszałka Sejmu projekt ustawy o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin. Projekt został opublikowany na stronie Sejmu jako druk nr 1105. Do dzisiaj nie przybrał formy ustawy, w związku z czym trudno jednoznacznie wskazać, kiedy zostanie uchwalony i jaki będzie jego ostateczny kształt. Już teraz jednak warto wskazać na kilka elementów projektowanych zmian, obrazujących ich kierunek i filozofię.

Co się zmieni? Podstawowa proponowana zmiana to wprowadzenie pojęcia służby na rzecz totalitarnego państwa, obejmującego służbę wojskową w określonych jednostkach organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej (i nie tylko, o czym poniżej), przypadającą na okres od 22 lipca 1944 roku do 31 sierpnia 1990 roku. Fakt pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa ma istotny wpływ na modyfikację zasad wyliczania oraz wysokości emerytur i rent inwalidzkich przysługujących żołnierzom zawodowym, a także rent rodzinnych przysługujących członkom rodzin zmarłych żołnierzy. Zmiana zasad wyliczania świadczeń obejmuje żołnierzy pozostających w służbie przed 2 stycznia 1999 roku. Według szacunków zawartych w uzasadnieniu projektu ustawy jej regulacjami ma być objęte około 12 tys. świadczeń.

Kogo obejmą zmiany? Do wojskowej ustawy emerytalnej został wprowadzony katalog jednostek, w których służba jest uważana właśnie za służbę na rzecz totalitarnego państwa. Katalog ten (nowy art. 13b) jest obszerny i obejmuje nie tylko instytucje podległe Ministerstwu Obrony Narodowej, lecz także te, które wcześniej (na mocy ustawy z 16 grudnia 2016 roku) zostały wskazane w art. 13b policyjnej ustawy emerytalnej (np.: Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego, Departamenty I, II,

III, IV, V, VI MSW, Biura „A”, „B”, „C”, „T” i „W” MSW, Departament PESEL MSW, Zarząd Łączności MSW, Biuro Paszportów MSW, a także odpowiedniki terenowe tych jednostek). Nowe regulacje mają zatem objąć żołnierzy zawodowych, którzy w przeszłości pełnili także służbę w MSW lub chociażby otarli się o którąkolwiek ze szkół wyższych nadzorowanych przez MSW. Jeżeli chodzi o sam okres zawodowej służby wojskowej, to jako służba na rzecz totalitarnego państwa została zakwalifikowana służba w następujących jednostkach:

1. Informacja Wojskowa oraz jej jednostki terenowe. Według dotychczasowych regulacji fakt pełnienia służby w niej nie uprawnia do emerytury tylko w przypadku udowodnienia stosowania represji wobec osób działających na rzecz niepodległości Polski.

2. Wojskowa Służba Wewnętrzna (w tym działająca w KBW i WOP). Co istotne, nie ma znaczenia charakter pełnionej służby. Nowa regulacja obejmuje zarówno kontrwywiad wojskowy, jak i osoby wykonujące zadania dochodzeniowo-śledcze, porządkowo-ochronne i patrolowe.

3. Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego i jego jednostki terenowe (wywiad wojskowy).

4. Inne służby sił zbrojnych prowadzące działania operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze. Projekt i jego uzasadnienie nie precyzują, o jakie konkretnie jednostki chodzi.

Zmiana zasad naliczania świadczeń obejmuje także członków Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego i ich rodziny pobierające renty rodzinne.

Jak zmienią się zasady obliczania świadczeń? Wspólna w naliczaniu wszystkich opisanych poniżej świadczeń pozostaje zasada, że dla ich zastosowania nie ma znaczenia ani okres służby na rzecz totalitarnego państwa, ani rzeczywisty charakter czynności pełnionych w trakcie tej służby. Ujmując sprawę obrazowo, nowym regulacjom podlegają także osoby pełniące funkcje techniczne i usługowe, czyli kierownicy, sekretarki czy maszynistki.

EMERYTURY

1. Przyjmuje się przelicznik 0,5% podstawy wymiaru za każdy rok pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa.

2. Za okres pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa nie przysługują zwiększenia przelicznika podstawy wymiaru.

3. Ustalona wysokość świadczenia nie może być wyższa niż przeciętna emerytura wypłacana przez ZUS (obecnie 2069,02 zł brutto miesięcznie).

RENTY INWALIDZKIE

1. Wysokość renty obniża się o 2% podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa.

2. Ustalona wysokość świadczenia nie może być wyższa niż przeciętna renta wy-

płacana przez ZUS (obecnie 1510,71 zł brutto miesięcznie).

RENTY RODZINNE

1. Wysokość renty rodzinnej ustalana jest na podstawie wysokości świadczenia przysługującego zmarłemu żołnierzowi, z uwzględnieniem nowych zasad ustalania emerytur i rent inwalidzkich.

2. Ustalona wysokość świadczenia nie może być wyższa niż przeciętna renta rodzinna wypłacana przez ZUS (obecnie 1747,19 zł brutto miesięcznie).

Postępowanie w sprawie ustalenia wysokości świadczenia i procedury odwoławczej. Projekt ustawy przewiduje regulacje umożliwiające samoistne wszczęcie postępowania w sprawie ustalenia wysokości świadczeń (art. 2 ust. 1–2 projektu). W ten sposób obchodzi się obostrzenia co do wydawania nowych decyzji przewidzianych w art. 32 wojskowej ustawy emerytalnej. Od każdej wydanej decyzji w przedmiocie ponownego ustalenia wysokości świadczenia przysługuje odwołanie do sądu ubezpieczeń społecznych właściwego ze względu na siedzibę wojskowego biura emerytalnego wydającego decyzję (w kraju istnieje 15 takich jednostek). W ramach odwołania można zarówno wykazywać nieprawidłowe zastosowanie nowych przepisów, jak i ich niezgodność z Konstytucją. Jest również możliwe przedstawienie dowodów świadczących o podjęciu przed 1990 rokiem współpracy z osobami i organizacjami działającymi na rzecz niepodległości Polski. Szczególnego podkreślenia wymaga fakt, że projekt ustawy nie przewiduje odpowiednika obecnego art. 8a policyjnej ustawy emerytalnej, umożliwiającego zwolnienie ze stosowania nowych regulacji decyzją ministra. Nie jest jasne, czy taki zabieg ma charakter zamierzony, czy też stanowi przeoczenie. Nie ma jednak przeszkód, aby stosowana regulacja pojawiła się w toku prac parlamentarnych.

Wejście ustawy w życie. Jak wynika z pierwotnego brzmienia projektu ustawy, zmiany miały wejść w życie 1 stycznia 2017 roku, wypłata zaś świadczeń w nowej wysokości nastąpić od 1 października 2017 roku. Co oczywiste, terminy te nie zostaną dotrzymane. Biorąc pod uwagę fakt, że wydanie decyzji ustalających nową wysokość świadczeń wymaga zmian w systemach informatycznych, a także pozyskania informacji z IPN na temat przebiegu służby, można się spodziewać, że między wejściem w życie nowych przepisów a wypłatą zmodyfikowanych świadczeń może upłynąć około 9 miesięcy. Należy jednak zwrócić uwagę, że termin na wniesienie odwołania wynosi miesiąc od daty doręczenia decyzji niezależnie od daty, z którą ma nastąpić wypłata obniżonego świadczenia. Dlatego trzeba jak najszybciej nawiązać kontakt z kancelarią specjalizującą się w sprawach z dziedziny zaopatrzenia emerytalnego, by umożliwić sporząd-

dzenie rzetelnego i zindywidualizowanego odwołania. Taką kancelarią są między innymi Kancelarie „Custos”.

II. ZMIANY W PRZEPISACH O POZBAWIANIU STOPNI WOJSKOWYCH – aktualny stan propozycji zmian

3 października 2017 roku na stronie Rządowego Centrum Legislacji opublikowano zmieniony (w stosunku do zamieszczonego 22 maja 2017 roku) projekt ustawy o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (zwanej potocznie „ustawą degradacyjną”). Poprawki w projekcie ustawy miały związek z opinią, jaką przedstawiła Rada Legislacyjna przy Prezesie Rady Ministrów. Co oczywiste, projekt nie został jeszcze przedłożony Marszałkowi Sejmu, w związku z czym trudno jednoznacznie stwierdzić, czy i kiedy ustawa zostanie uchwalona i jaki będzie jej ostateczny kształt. Jednak fakt, że trwają nad nią prace pozwala zakładać, że będzie ona procedowana. Już teraz warto wskazać na kilka elementów projektowanych zmian obrazujących ich kierunek i filozofię.

Co się zmieni? Podstawowa proponowana zmiana obejmuje wprowadzenie możliwości (co istotne – nie obowiązku) pozbawienia stopnia oficerskiego albo podoficerskiego żołnierzy ze względu na służbę w określonych jednostkach oraz inne wskazane w ustawie okoliczności. Co ważne, proponowane zmiany obejmą zarówno osoby żyjące, jak i zmarłe. Jak wynikało z pierwotnego uzasadnienia projektu ustawy, jej celem jest stworzenie możliwości prawnych pozbawienia stopnia oficerskiego i podoficerskiego m.in. Wojciecha Jaruzelskiego i Czesława Kiszczaka. Po przedstawieniu stanowiska przez Radę Legislacyjną projektodawca (MON) wycofał się z imiennego wskazywania adresatów proponowanych zmian.

Kogo obejmą zmiany? Projekt wprowadza możliwość pozbawienia stopnia oficerskiego albo podoficerskiego osób:

1) będących członkami Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego,

2) pełniących służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji i dokumentów organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (dotyczy to m.in. Informacji Wojskowej, Zwiadu Wojsk Ochrony Pogranicza, Wojskowej Służby Wewnętrznej oraz Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego),

Jakie są zasady pozbawiania stopnia oficerskiego albo podoficerskiego? Poza służbą we wskazanych jednostkach proponowana ustawa wprowadza wymóg, by osoba, która ma być pozbawiona stopnia oficerskiego albo podoficerskiego, w latach 1944–1990 przyczyniła się do utrzymywania lub podtrzymywania reżimu komunistycznego. Taka propozycja zapisów ustawy ma czynić zadość zastrzeżeniom

przedstawionym przez Radę Legislacyjną, jednakże zabieg ten należy ocenić jako zdecydowanie pozorny. Chodzi bowiem o to, że projekt w dalszym ciągu posługuje się pojęciami niedookreślonymi i w żaden sposób nie definiuje pojęcia „reżimu komunistycznego” albo „przyczyniania się do utrzymywania albo podtrzymywania” tegoż. Aby zobrazować problem, można zadać pytanie, czy służba w jednostkach terenowych Zarządu II WSW, zajmujących się prowadzeniem dochodzeń i śledztw albo służbą patrolową, przyczyniała się do utrzymywania albo podtrzymywania ustroju komunistycznego w latach 1944–1990. Co istotne, nawet mimo ustalenia spełnienia przesłanek wskazanych w ustawie pozbawienie stopnia oficerskiego albo podoficerskiego nie jest w żadnym razie obligatoryjne (projekt wyraźnie zakłada, że uprawniony organ może pozbawić stopnia). Biorąc dodatkowo pod uwagę fakt, że nie jest do końca jasny charakter prawnego postanowienia (czy jest to decyzja administracyjna, czy coś innego), zachodzi ryzyko rozstrzygnięcia o całkowicie uznaniowym, wręcz arbitralnym charakterze.

Postępowanie w sprawie pozbawienia stopnia oficerskiego albo podoficerskiego i procedury odwoławczej. Projekt ustawy przewiduje, że postanowienie o pozbawieniu stopnia będą wydawane przez:

1) prezydenta RP w odniesieniu do generałów i admirałów,

2) ministra obrony narodowej w odniesieniu do pozostałych oficerów i podoficerów.

Postępowania w sprawie pozbawienia stopnia mają być wszczynane z urzędu albo na wniosek podmiotów wskazanych w ustawie (m.in. archiwa państwowe oraz organizacje pozarządowe). Projekt wprowadza zasadę, że strona postępowania (to jest żołnierz, który ma być pozbawiony stopnia, a w razie jego śmierci – osoby najbliższe albo organizacje pozarządowe) ma prawo brania w nim czynnego udziału, w tym przedstawiania faktów i dowodów. Z projektu ustawy nie wynika wprost, aby postanowienie w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego musiało zawierać uzasadnienie. Pewną wskazówkę interpretacyjną w tym zakresie zawiera regulacja dotycząca postępowania odwoławczego, w myśl której przedmiotem zaskarżenia może być także samo uzasadnienie orzeczenia. Od postanowienia o pozbawieniu stopnia przysługuje odwołanie do Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie w terminie 30 dni od daty jego doręczenia. W przypadku pośmiertnego pozbawienia stopnia z odwołaniem mogą wystąpić osoby najbliższe dla zmarłego, a także organizacje pozarządowe. Do postępowania przed wojskowym sądem okręgowym stosuje się przepisy kodeksu postępowania karnego o postępowaniu odwoławczym (włączając w to wymóg roz-

poznania sprawy w składzie trzech sędziów zawodowych). Na postanowienie wojskowego sądu okręgowego przysługuje środek odwoławczy.

Inne regulacje. Projekt wprowadza także katalog przesłanek, które uniemożliwiają pozbawienie stopnia wojskowego albo też nakazują jego przywrócenie w drodze postanowienia. Chodzi o osoby, które mają szczególne osiągnięcia w pracy lub zasługi dla Rzeczypospolitej Polskiej. Mankament proponowanej regulacji wynika z braku jednoznacznego wskazania, czy w toku postępowania o pozbawienie stopnia wojskowego można podnosić kwestię szczególnych osiągnięć lub zasług dla Rzeczypospolitej Polskiej (wydaje się, że tak), oraz na nieuregulowaniu kwestii środków odwoławczych od postanowień odmawiających przywrócenie stopnia wojskowego.

Wejście ustawy w życie. Brak na ten temat jakichkolwiek informacji. Natomiast z tekstu projektu wynika wejście w życie ustawy w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Ocena. Mimo daleko idących (de facto pozornych) modyfikacji w stosunku do pierwotnej wersji projekt należy ocenić krytycznie ze względu na arbitralny w istocie mechanizm pozbawiania stopni wojskowych, brak precyzyjnej regulacji co do formalnych wymogów postanowienia o pozbawieniu stopnia (co dotyczy w szczególności jego uzasadnienia), a także wadliwie ukształtowane postępowanie odwoławcze (tryb karny zamiast administracyjnego – w orzecnictwie sądów administracyjnych wypracowano już kryteria oceny decyzji uznaniowych). Ponadto niezależnie od zastrzeżeń natury konstytucyjnej wskazać należy, że projekt sprawia wrażenie niedopracowanego, w szczególności w aspekcie proceduralnym. Tytułem przykładu należy wskazać regulację, w myśl której uchylene wyrokiem sądu postanowienia w sprawie pozbawienia stopnia oficerskiego albo podoficerskiego skutkuje jego odzyskaniem, bez jednoczesnego przesądzenia o ewentualnej natychmiastowej wykonalności takich postanowień.

Powyższe informacje dotyczą dostępnych projektów ustaw. Zanim wejdą one w życie, może się jeszcze wiele zmienić. Niemniej warto zostawić sobie ten artykuł i zareagować, gdy tylko któryś z projektów, bądź oba, trafią pod obrady Sejmu.

Opracował

Zespół Kancelarii „Custos”, specjalizującej się w obsłudze służb mundurowych

kontakt:

Kancelarie „Custos”
Warszawa, ul. Grzybowska 87
tel. 22 479 59 55
infolinia: 736 000 602
www.kancelariyecustos.pl
biuro@kancelariyecustos.pl